

Отворено писмо до Цецка Цачева, Министър на правосъдието на България

Копие: Бойко Борисов, Министър председател на България 17 юли, 2018 г.

От: Българска диаспора и приятели, Bulgarian Diaspora and Friends (BDF) - UK

Уважаема министър Цачева,

Обръщаме се към вас като ръководител на Министерството на правосъдието и с надеждата, че ще използвате позицията и авторитета си за защитата на кауза, която вярваме ще донесе полза за конкретни хора, българското общество като цяло и репутацията на България като член на съвременната европейска общност.

В основата на нашето обръщение стои концепцията за рехабилитация. Ще говорим за даден човек и организация, тъй като случаят им стои в основата на тази правна концепция, ръководеща нарастваща тенденция в европейската правосъдна система. Рехабилитацията като основна цел е призната и от Европейския съвет по правосъдие и вътрешни работи, на който вие бяхте председател тази година (януари-юни 2018) в рамките на българското председателство на Съвета на Европа. Рехабилитацията е и водещ принцип в работата на Европейската съдебна мрежа по наказателно-правни въпроси, в която вие имате ръководна роля в рамките на същия период и мандат.

Конкретният случай: Джок Полфрийман, 31 г., роден в Австралия, в момента затворник в Софийския затвор, осъден като виновен от много противоречив съдебен процес, на 20 г. лишаване от свобода. Сигурни сме, че детайлите по случая са ви добре известни, затова тук даваме само резюме, като встъпление по случая. Запонати сме с дългогодишно-натрупаните проблеми в българските затвори и оценяваме вашата смелост да поемете ръководството на Министерството на правосъдието, отговорно за тази система. Вярваме, че полагате всички усилия да подобрите и развиете системата положително.

В същото време, Джок Полфрийман, затворник чужденец, продължава да бъде в под-стандартно наказателно отделение, част от институция, често описвана като неотговаряща на целите, разядена от корупция и силно съпротивляваща се на промяна. Въпреки това, в условия, които биха били невъзможни за оцеляване за повечето хора, Полфрийман използва времето си в затвора за високо продуктивна цел, от полза за много други, като по същество изпълнява обществен дълг. Той създава неправителствената организация "Българско затворническо сдружение", което под негово ръководство става ефективен инструмент за образование и защита на правата на затворниците.

Министър Цачева, може би се питате защо ви пишем за организация, която някои хора вероятно възприемат като противник на държавата. Причината е, че ние вярваме (може би наивно, но искрено), че Министърът на правосъдието би могъл да доприесе за това, което по същество представлява заявена амбиция на българската правосъдна система, както и цел на европейската, съвпадащи някак с дейностите на организацията, ръководена от Полфрийман. Да, говорим за една от крайните цели на наказанието – рехабилитация. Българското правителство току-що, през май 2018 г., подписа много-милионен договор в евро с Новрвежкия финансов механизъм именно за утвърждаването на рехабилитацията, чрез построяване на учебен център за затворници.

"България е в Европа",
карикура на Тиню към
статия "Среднощен експрес
в София", Шарли Ебдо, 2010 г.

"Бай Ганьо убива автора си",
илустрация на Илия Бешков,
1947 г.

Като допълнителнение към важността на правната теория, в практическо отношение – българските затвори от много време са известни в страната и чужбина като място за възмездие, изолация и унижение. Място за пречупване на човека, а не за изграждане на бъдещ гражданин, уважаващ закона. Място на ужас, смекчаван само чрез подкупи. Място, което утвърждава омагьосания кръг: престъпление, присъда, лишаване от свобода, престъпление, присъда, лишаване от свобода, отново и отново, с огромна цена за обществото.

Рехабилитацията е единственият начин да се прекъсне този кръг - чрез образование и намиране на смисъл бившият затворник може да се върне в обществото като индивид, който цени себе си, а не като човешка развалина с малко уважение към собственото си съществуване и това на другите. В това отношение, въпреки че на някои хора ще им стане неприятно да осъзнаят, организацията, председателствана от Полфрийман, изпълнява жизненоважна, дългосрочна цел, която в крайна сметка ще донесе ясни обществени ползи. Всеки затворник, който излезе от затвора по-квалифициран и по-буден като гражданин, излиза по-добре подготвен за живота на свобода. Рехабилитацията е ключ към завръщане в обществото и вписване по принцип в неговите правила, и прекъсва предвидимо деструктивната траектория на рецидив – присъда – затвор.

Джок Полфрийман е платил висока цена за дейността си за осигуряване на спазването на правата на затворниците – бит е многократно от надзирателите, отнемани са му привилегии, порицаван и наказван е от управлението на затвора. Той продължава да бъде мишена за затворническата администрация в стремежа им да ограничат легитимната дейност на организацията. Вярваме, че намеса от страна на Министъра, чийто мандат включва управлението на наказателната система, ще доведе до премахването на тази потисническа и обструктивна среда и до приложението на по-съвременен подход по тези въпроси.

Случаят на Джок Полфрийман получава национално и международно внимание през годините и предизвиква много реакции. Един от най-графичните материали по темата е на Шарли Ебдо, френският вестник, известен с безкомпромисната си сатира по актуални обществени въпроси. Карикатура от 2010 г. на Тиню, един от карикатуристите убит в нападението срещу вестника през 2015 г., представя заплашителна фигура, приличаща на трол, мутра, с разкривени черти на лицето и табела: “България е в Европа”. Карикатурата придружава статия на Шарли Ебдо по случая на Джок Полфрийман, озаглавена “Среднощен експрес в София” – тъмна препратка към филма от 1978 г., който разказва истинската история на млад американски затворник, изтърпял години на ужасно насилие във варварски турски затвор. Вижте този образ, има нещо зловещо познато в него. Нещо, което напомня за най-известната творба на Бешков – “Бай Ганьо убива автора си” (1947 г), отнасяща се до съдбата на Алеко през 1897 г. Същата мутренска фигура, същото чувство на заплашителност и грозота, същият дълбок сарказъм, въпреки географското разстояние и десетилетията, дележащи създаването на двете творби.

В много отношения, България успя да се отърси от миналите си трагедии. Страната постигна много в последните години като част от европейската общност. Българските студенти и работници в чужбина успяват да създадат свеж, съвременен образ на България като положителна сила на Балканите и в Източна Европа. Вярваме, че реформата на правосъдната система ще има огромен принос за утвърждаване на този образ и залагаме вяра във вашите способности и добра воля като фасилитатор на този процес. Той започва с установяването на законосъобразна и свободна от страх среда за дейността на Българско затворническо сдружение и неговия председател, Джок Полфрийман.